

Inspraak door samenspraak

OUDERBLIK

*Het schoolbeleid bekeken door de bril van
ouders*

SCHOOLKOSTEN

2012

1. Schoolkosten

In deze ouderblik gaan we in op het thema schoolkosten. Dit thema krijgt uiteraard een andere invulling in het secundair onderwijs dan in het basisonderwijs. In het basisonderwijs is er de maximumfactuur die maximumbedragen oplegt voor de verplichte schoolkosten. Er wordt dan een onderscheid gemaakt tussen de scherpe en minder scherpe maximumfactuur. In het secundair onderwijs is er geen maximumfactuur maar moet er wel ingezet worden op kostenbewust en kostenbeheersend onderwijs. In de praktijk zijn de denkoefeningen om kostenbeheersend te werken dus gelijkaardig tussen basis- en secundair onderwijs.

De praktijk toont steeds vaker dat het voor nogal wat ouders niet evident is om de schoolrekeningen te betalen. De verhalen van onbetaalde schoolfacturen, incassobureaus en ‘goedkope’ leningen bij banken om de schoolrekeningen te kunnen betalen kent iedereen wel. Ook uit het onderzoek dat de ouderkoepels (waaronder GO! ouders) in opdracht van het departement Onderwijs uitvoerde in 2011 bleek dat 25% van de ondervraagde ouders aangeeft dat de schoolkosten doorwegen op het gezinsbudget. Gezien de gevoeligheid van deze vraag, kunnen we verwachten dat de werkelijke situatie nog minder rooskleurig is. Uit de focusgroepen die gekoppeld waren aan datzelfde onderzoek kwamen gelijkaardige ontvullende getuigenissen.

“Soms moet ik afzeggen als ik volk heb uitgenodigd omdat ik een grote rekening voor school te betalen heb. Ik zeg dat dan wel niet he, ik verzin een smoes. Of als we naar een verjaardagsfeestje moeten en ik heb net een schoolrekening gekregen. Dan bel ik ook af want, ja, dat cadeautje...”

“Ja, maar ik ben zelf hartziek geweest en mijn dochter ging op skireis naar Italië. Maar ik heb haar gezegd dat ik dat niet kon betalen. Dat is erg, dat wens ik niemand toe. Ik kan u eerlijk zeggen ze is nu 16 jaar en ze steekt mij dat nog altijd door.” (sic)

Er zijn echter ook heel wat ouders die zeer positief staan tegenover de inspanningen die scholen leveren om kostenbeheersend te werken zonder aan kwaliteit te moeten inboeten. Dat kan gaan van kleine initiatieven zoals de mogelijkheid voorzien om gespreid te betalen tot het totaal veranderen van het concept van de meerdaagse uitstappen om ze betaalbaar te houden.

“Bij ons gaat elk leerjaar nog op een meerdaagse uitstap. En dat lukt. Door uit te kijken waar je naartoe gaat, werken met kookouders en zelf koken... kamperen in jeugdverblijven. Chiro- verblijfplaatsen. En dat werkt super.” (sic)

Wil u meer weten over de onderzoeken van de ouderkoepels rond de maximumfactuur in het basisonderwijs en kostenbeheersing in het secundair onderwijs? U vindt de onderzoeksrapporten op de website van GO! ouders: www.g-o.be/ouders --> organisatie --> Cel ouderbetrokkenheid

Intussen werkt GO! ouders nog steeds verder rond de schoolkosten. Zo is er – ook op vraag van het departement onderwijs - een onderzoek gestart bij ouders om tijdens het schooljaar 2012-2013 de reële schoolkosten bij te houden zodat die in kaart kunnen worden gebracht. De resultaten worden verwacht in september 2013. Tussentijdse resultaten en reflecties kan u verkrijgen bij GO! ouders.

2. Checklist Schoolkostenbeheersing

Hieronder vindt u een lijst die kan helpen bij het opstellen van een kostenbewust en kostenbeheersend schoolbeleid. Deze lijst is enkel een hulpmiddel en kan nog op verschillende manieren verder aangevuld worden. Sommige scholen hebben geleerd om heel creatief om te springen met het beheer van de kosten. Daarom is het goed om bij elkaar te kijken en daaruit conclusies te trekken. U kan deze voorbeelden in uw directe omgeving vinden, maar ook op het internet.

SCHOOLKOSTENBELEID

Visie en overzicht

- Werk een visie omtrent schoolkosten en onbetaalde schoolrekeningen uit. Kijk wat er reeds in de school gebeurt omtrent kostenbeheersing en wat eventueel nog beter kan.
- Maak jaarlijks een overzicht van de kosten die worden doorgerekend aan de ouders en stel deze in vraag. Ga na bij elke kost of deze verplicht, noodzakelijk of niet-verplicht is. Ga ook na welke van deze kosten anders beheerd kunnen worden.
 - Kunnen we de handboeken beter verkopen of eerder verhuren?
 - Kunnen we de invulboeken vervangen door zelf uitgewerkt lesmateriaal?
 - Moeten fotokopieën doorgerekend worden aan ouders?
 - Is het mogelijk een tweedehandsboekenverkoop te voorzien?
 - Kan het materiaal dat werd aangekocht door de school ook door de leerlingen thuis worden gebruikt?
 - Zijn er meerdere meerdaagse uitstappen nodig?
- Maak jaarlijks een raming met de kosten binnen een bepaald studiejaar (in het secundair liefst ook binnen de richtingen). Geef deze lijst ruim op voorhand mee aan de ouders. Zo hebben ze bijvoorbeeld de mogelijkheid om inkopen te doen in de solden.
- Basisscholen zijn verplicht om enkele materialen kosteloos ter beschikking te stellen bijvoorbeeld handboeken, schriften, prentenboeken, bepaalde knutselmateriaal, Geef deze lijst met voorziene materialen door de school ook ruim op tijd mee aan de ouders, zodanig onnodige kosten te vermijden.

Het schoolteam

- Zoek binnen het schoolteam één of twee vertrouwenspersonen waar ouders terecht kunnen met vragen over of problemen met (onbetaalde) facturen. Hun sleuteleigenschappen zijn discretie en empathie. Overweeg hen een nascholing te laten volgen omtrent omgaan met mensen in armoede. Zorg dat zij goed op de hoogte zijn van de verschillende procedures en dat hun communicatievaardigheden goed zijn.
- Sensibiliseer het schoolteam betreffende armoede. Sommige situaties kunnen zo in een ander daglicht worden geplaatst.

- Betrek de leerkrachten bij de strategieën om de schoolkosten te drukken. Zorg voor overleg tussen de verschillende leerkrachten zodat ze een totaalbeeld krijgen van wat een opleiding aan de ouders kan kosten.

Ouders

- Zorg voor verschillende betalingsmodaliteiten (cash, overschrijving of domiciliëring).
- Zorg voor een flexibel betalingsplan wanneer noodzakelijk.
- Spreid de facturen in de mate van het mogelijke over het schooljaar heen en niet vooral in het begin of op het einde van het schooljaar.

Leerlingen

- Bekijk de mogelijkheid tot het oprichten van een solidariteitskas. Denk goed na over de manier waarop de kas kan worden aangevuld of gebruikt. Zorg dat dit geen discriminerend effect teweegbrengt.
- Bekijk de mogelijkheid om een spaarplan op te richten voor de leerlingen. Zo kunnen leerlingen bijvoorbeeld vanaf het 1^e jaar reeds sparen voor de reis in het laatste jaar. Probeer dit toe te passen bij alle leerlingen en niet enkel bij de leerlingen in armoede.
- Geef leerlingen inspraak in hoe dit spaarplan of de solidariteitskas aan te vullen.

COMMUNICATIE

- Zorg voor een duidelijk stappenplan over hoe te betalen, wat er staat te gebeuren wanneer er niet betaald werd, Communiceer dit alvast in het schoolreglement.
- Communiceer in een heldere taal die voor iedereen leesbaar is, ook voor diegene die minder taal- of rekenvaardig zijn
- Communiceer op verschillende tijdstippen (bij inschrijving, einde schooljaar, ...) en via verschillende kanalen (schriftelijk en mondeling).
- Communiceer nooit via de leerlingen over onbetaalde schoolrekeningen, dat bemoeilijkt de situatie enkel.
- Probeer een vertrouwensband te scheppen. Mensen in armoede proberen hun situatie zoveel mogelijk te verbergen uit schrik voor consequenties. Hou rekening met deze angst.
- Sensibiliseer ouders, leerlingen en leerkrachten over leven in armoede.
- Geef alle ouders een platform om zich uit te spreken over het gehele kostenplaatje bijvoorbeeld samenstelling boekenpakket, waaier aan schoolreizen, Dit kan alvast via de schoolraad, maar kan zeker ook op andere momenten bespreekbaar worden gemaakt.
- Neem tijdig contact op met ouders die facturen hebben openstaan. Probeer eerst een dialoog waarin alle betalingsmogelijkheden nogmaals worden doorgenomen.
- Laat ouders in moeilijkheden zelf mee oplossingen bedenken of aanreiken. Deze afspraken hebben meer kans om haalbaar te zijn en dus te worden nageleefd.

- Geef jaarlijks de informatie over schooltoelagen mee. Indien mogelijk en gewenst kan op een inschrijvingsmoment een vertrouwenspersoon meehelpen om de aanvraagformulieren in te vullen.

EXTRA'S

- Ga op zoek naar goede praktijkvoorbeelden in de nabije omgeving of via andere kanalen. Overleg met scholen in eenzelfde scholengroep of er bijvoorbeeld gemeenschappelijke aankopen kunnen gebeuren.
- Vermijd bovenal incassobureaus! Deze duwen de mensen in armoede enkel dieper in de put.
- Bij het opstellen van de lijst van benodigd schoolmateriaal, kies voor slim schoolmateriaal. Wanneer bijvoorbeeld een duur rekenmachine moet worden aangekocht, zorg dat dit dan nog nodig is in de daaropvolgende jaren.
- Maak de activiteiten die binnen de uren worden georganiseerd (bv. de sportdag) zo goedkoop mogelijk zodat uitsluiting niet mogelijk is.
- Bij activiteiten georganiseerd buiten de uren, hou je best rekening met de traditie inzake schoolreizen en dergelijke. Deze activiteiten mogen echter niet betrokken worden bij een evaluatie of voor het halen van bepaalde leerdoelen.
- Wanneer ouders de schoolrekening niet kunnen betalen, mag de leerling daar geen dupe van worden.
- Richt een werkgroep kostenbeheersing op die zich continu bezighoudt met het kostenbeleid. Eventueel kunnen hierbij ouders en leerlingen worden uitgenodigd.

3. Een velletje feedback

Probeert u al geruime tijd te werken aan een kostenbeheersend schoolbeleid, maar weet u niet of dat gewaardeerd wordt? Dan kan u deze korte vragenlijst meegeven aan de ouders om te peilen naar hun mening.

Wat vindt u van	Heel goed	Goed	Kan beter	Slecht
Ik voel mij voldoende geïnformeerd over:				
○ Kosten	☐	☐	☐	☐
○ Sancties bij niet betalen van facturen	☐	☐	☐	☐
○ De vertrouwenspersoon	☐	☐	☐	☐
○ De verschillende afbetalingsmogelijkheden	☐	☐	☐	☐
○ De verschillende spaarplannen	☐	☐	☐	☐
Ik weet waar ik de informatie (opnieuw) kan raadplegen	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij gehoord op school over kosten	☐	☐	☐	☐
Ik weet wie ik kan aanspreken wanneer ik problemen ervaar	☐	☐	☐	☐
De school houdt voldoende rekening met mijn situatie	☐	☐	☐	☐
Ik vertrouw de school voldoende om mogelijke problemen te vertellen	☐	☐	☐	☐
De school heeft al moeite gedaan om de kosten te verlagen	☐	☐	☐	☐
De facturen komen op voldoende verschillende momenten doorheen het schooljaar	☐	☐	☐	☐
Hoe kan het beter?				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				

4. Nuttige adressen:

- ouders@g-o.be

Via dit e-mailadres komt u bij alle medewerkers van uw ouderkoepel terecht. Zij zullen u met veel plezier verder helpen.

- <http://www.welzijnsnet.org/wp/>

SOS Schulden op School vzw wil samenwerken met scholen die een bewust kostenbesparingsbeleid willen voeren en geven hieromtrent ook studiedagen.

- <http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/standpunten/onderwijs>

Onderdeel van de website van het Vlaams Netwerk Armoede specifiek gericht op onderwijs.

- www.studietoelagen.be

Website van het Departement Onderwijs en Vorming specifiek over de informatie voor het aanvragen van studietoelagen.

- <http://www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten/so/kostenbesparend/default.htm>

Tips en voorbeelden van andere scholen over hoe actief een kostenbesparend beleid toe te passen

- <http://www.klasse.be/leraren/28723/beloon-scholen-die-besparen/>

Opiniestuk Sieg Monten van het Vlaams Netwerk tegen Armoede

- <http://www.kortrijk.be/producten/de-school-en-haar-schoolrekening-een-code-om-ermee-om-te-gaan>

LOP SO Kortrijk - Menen ontwikkelden een code als werkinstrument voor scholen om een kostenbeheersend beleid te voeren.

- Leesvoer
 - SOS Schulden op School vzw (2005). *School zonder schulden: Recepten voor goed en goedkoop onderwijs*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.
 - Jan De Mets (2009). *Onderwijs, dagelijkse kost? Kostenbeheersing in het secundair onderwijs. Een verkenning*. Koning Boudewijnstichting
http://www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten/so/PUB1953_onderwijsdagelijksekost.pdf
 - Netwerk tegen Armoede (...). *Maak je sterk tegen armoede op school. Stappenplan voor een beter armoedebeleid op school*.
<http://www.netwerktegenarmoede.be/documents/Maak-je-sterk-tegen-armoede-op-school.pdf>